

ARTIESTEN ONTDEKKEN EEN TWEDE LEVEN BUITEN DE SCHOUWBURGEN

Gevonden op straat: publiek

reportage

Van onze redacteur Geert Sels

ANTWERPEN — Deze week begonnen de podiumkunsten aan hun zomerregime. Pluchen zetels en foyers werden vervuld voor improvisaties ten velde. Artiesten deden hun ding tussen dieren in de zoo, dobberend op een Flandriaboot en zwevend in de nok van een circustent. Ze kregen er een onbekend publiek voor zich. Hoe springen ze daar mee om?

DINSDAGAVOND in de Zoo. Voor de flamingo's is het bedtijd, maar het publiek voor het Martha Tentatief komt nu pas opdagen. Een half jaar lang heeft de theatergroep bezoekers en bewaars in de Zoo geïnterviewd, en die gesprekken zijn nu voor tooneel bewerkt. De makers hebben een reeks banken in een halve cirkel rond een boom geschikt. Onder het reusachtige bladerdak voelt iedereen zich even geborgen als in een schouwburg.

Er zitten duidelijk ervaren toezitters in het publiek. Ze weten wat hen te wachten staat tijdens de Zomer van Antwerpen. Een groep jong-ouderen heeft een vooruitgeschoven pont uitgezonden, die anderhalve bank inreemt met uitstekend zicht op het podium. Een ouderpaar heeft zijn twee kinderen meegebracht; er is duidelijk geen schoolmorgen. Overvloedig spreidt een heer een plastic hoer en een kus uit op de bank.

Immediële lekken er regendruppels door het gebladerte. De verteller Johan Petit roept het publiek op om te verhuizen naar de overdekte hal. Daar staan dan wel te weinig stoelen, maar het is tennissen droeg. De kijkers maken er geen punt van om op de trappen te moeten plaatsnemen.

Ze vallen collectief voor de charme van het pionieren.

De artiest die de schouwburg verlaat, weet niet waar hij aan begint. In een reguliere zaal kan hij redelijk inschatten wie hij voor zich heeft. Hij vermoedt dat hij een linkse progressieve groep men-

„Wie een kaartje koopt, verwacht een return. Dat komt nu op de helling te staan”

sen aansprekt, met enige noot van de codes en vooral grinnikende in de inhoud. Als hij buiten de muren speelt, vervallen die zekerheden. Dan kan de kijker net zo goed een dagstoerist zijn, die wel houdt van het avontuurlijk gehalte van de voorstelling.

Een public-population noemt Michel Crespin dat publiek buiten de schouwburg. De Framman

trok als artiest de straat op, organiserende straattheaterfestivals en leidt nu jongeren op tot de stiel *ars de la rue*. Het Vlaams Theater Instituut haalde hem onlangs naar ons land voor een debat.

Crespin: „Je kan de straat als een theater zien. Het biedt mogelijkheden op sociaal vlak. Je treft er zowel de intellectueel aan als de arbeider. Sommige kijkers zoeken je doelbewust op, anderen komen toevallig voorbij je plek gewandeld. Met elk van hen ga je een ontmoeting aan. Dat opent perspectieven om anders te werken, bijna tot het oneindige. Op straat komen theater en het roeie tot interactie. Dat is de inzet.”

ARTIESTEN die buiten de muren optreden, spreken vaak over een „gevonden publiek”. Ze treffen het aan en weten niet goed wie het is. Het Martha Tentatief heeft zich steeds grinnikende voor een publiek dat niet in het theatermilieu zit. Voor Johan Petit is er nog niet zoveel veranderd sinds ze in hun tienerjaren in het Fort van Borsbeek toneel maakten voor de buren en de familie. Alleen doen ze dat nu in de Antwerpse wijken Den Dam of het Kieel. „Wij proberen zo hard

Het theatergezelschap De Onderneming verlaat voor „Nigras” de schouwburg en speelt in openlucht. © Joeri Neelot

mogelijk het theater te maken dat wij schoon vinden. En het publiek dat wij aanspreken, ziet dat precies wel zitten. Het is een prettig, open en nieuwsgierig publiek. Het laat zich graag verrassen.”

Dezer dagen gooit De Onderneming zich op de vertaling van *De macht der gewoonte* van Thomas Bernhard. Begin augustus speelt het stuk op de Zomer van Antwerpen. In de vier jaar dat de groep uitstapjes maakt uit het zandencircuit, heeft hij het publiek al

wat beter leren kennen.

Vlaas Gramser: „We zoeken regelmatig voor de kijkers. Terwijl je opdiert, raak je snel in gesprek. Het zijn mensen die houden van het exotische van de Zomer van Antwerpen. Ze willen kennismaken met de spannende plekken in de stad, ze houden van de afwijkende aanvangswaas. We hebben hier eerder drie stukken van Pagnol gebracht, heel populaire en presentieloze dingen. Nu doen we Bernhard. Dat is een verstands-

mens. Maar we gaan niet schrappen in de tekst. De manier waarop we het publiek aanspreken, verandert niet. We nemen ons eigen niveau als uitgangspunt en gaan niet uitleggerig doen.”

Voor Benjamin Verdonck hoeft er niet eens een zomer of een festival aan te pas te komen vooraleer hij zich buiten de muren van de schouwburg begeeft. Als hij denkt met zijn mededeling open deuren in te trappen bij een regulier theaterpubliek, zoekt hij de

publieke ruimte op. Zo bouwde hij op het Brusselse Saraplein en het Antwerpse Sint-Jansplein een boomhut, waarin hij tien dagen leefde. Hijervaarde meteen hoeveel formaliteiten er moeten uitgeklaard worden als men onbegane paden inslaat. Tijdens de oorlog in Irak ging hij drie dagen in een kooi wonen om met een varken te confereren over de gebeurtenissen.

Verdonck: „Ik stel graag de randsvoorwaarden van theater in

vraag. Mijn volgende project duurt negen dagen, waarin ik elke dag een beeld ontwerp. Er zijn spelers, er is een decor en een inhoudelijke opbouw. Maar het is zonder woorden. En het duurt ongebruikelijk lang. Het past in mijn reeks over de consumentensamenleving. Wie een kaartje koopt, verwacht een return, in de vorm van amusement, een zeker comfort of emoties. Dat komt nu op de helling te staan. Ik wil een andere relatie met de toeschouwer, die iets ziet wat hij niet verwacht.”

Tegen de feestdagen, als Hanky's recordboeken registreert van het aantal verrichtingen met kaartjes, begeeft Verdonck zich op de Mer tassen die kooplustigen. Bij een van die interventies schuimde hij die eetzakken af en wermde hij voedsel binnen tot hij niet meer kon. Een andere keer zat hij met een onbetrouwelijk paak te bedelen; voor hem een bondje met „ik heb niets nodig”.

Verdonck: „Bij die interventies beschouw ik de passanten als publiek. Het is een merkwaardige ontmoeting. Want ik ben niet openlijk aan het manifesteren, zoals bij een fietspadenactie, en zij kunnen niet meteen inschatten waar ik mee bezig ben. Ik val de mensen niet mee lastig. Ik maak hen alleen wat ongemakkelijk en probeer hen te prikkelen.”

De Zomer van Antwerpen, nog tot 31 augustus op diverse plekken in Antwerpen. Telefoonnummers 03-226.22.75.

Gertraut Frenken, van 19 tot 28 juli, op diverse plekken in Gent. Informatie

www.gentfestival.be

Theater aan Zee, van 31 juli tot 9 augustus, op diverse plekken in Oostende. Informatie

059-70.11.99 of www.theateraanzee.be

ZeeZand Naamse Festival, van 26 augustus tot 7 september. Informatie 0031-

118.66.11.00 of www.naamsefestival.be